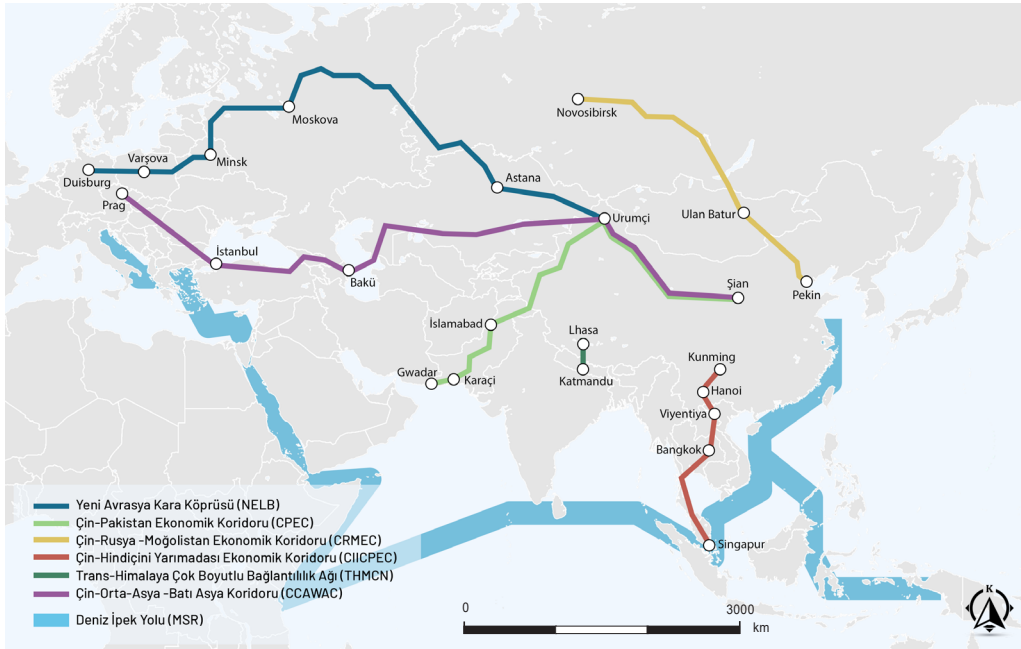

7. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

A.1-3. soruları metne ve haritaya göre cevaplayınız.

Türkiye'nin öncülüğünde 2011 yılında Türkiye, Kafkasya, Türkistan ve Çin'i birbirine bağlayacak bir kara ve demir yolu projesi olan **Orta Koridor Projesi** başlatıldı. Aynı dönemde Çin Halk Cumhuriyeti Çin'den Batı Avrupa'ya kadar uzanan altı ayrı güzergâhtan oluşan **Kuşak ve Yol Projesi**'ni başlatmıştı. Kuşak ve Yol Projesi'nin en önemli güzergâhlarından biri olan **Çin-Orta Asya-Batı Asya Koridoru** ile Türkiye'nin öncülük ettiği Orta Koridor güzergâhı örtüştüğü için iki ülke arasında 2015 yılında yapılan bir mutabakatla iki proje uyumlulaştırılmıştır. Yıllık yaklaşık 600 milyar dolar olan Çin-Avrupa ticaretinin yaklaşık % 96'lık kısmı deniz yoluyla gerçekleşmektedir. Orta Koridor kara ve demir yolu tamamen hayata geçtiğinde bu ticaretin önemli bir kısmının Türkistan, Kafkasya ve Türkiye üzerinden kara ve demir yoluyla gerçekleşeceği hesaplanmaktadır. Güzergâhta yer alan ülkelerde lojistik merkezler ve serbest ticaret sahaları kurulmasıyla bu ülkelerin de ticaretten önemli bir kazanç elde edeceği öngörülmektedir. Böylece eski İpek Yolu ticaretinin tekrar canlanacağı hesaplanmaktadır.

1. Kuşak ve Yol Projesi'nin güzergâhlarından hangileri Türk bölgelerinden geçmektedir?

.....

.....

2. Orta Koridor (Çin-Orta Asya-Batı Asya Koridoru) güzergâhında hangi bağımsız Türk devletleri vardır?

.....

.....

3. Kuşak ve Yol Projesi'nin Türk dünyasına ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel bakımdan ne gibi katkıları olabilir?

.....

.....

B. Aşağıda verilen cümleleri okuyup doğru olup olmadıklarını ilgili alana işaretleyiniz.

		DOĞRU	YANLIŞ
1.	Orta Asya'nın giderek kuraklaşması, doğal kaynakların yetersizliği, bölgede çoğalan nüfusun artması ve boylar arasındaki mücadeleler Orta Asya'dan göçleri başlatmıştır.	☐	☐
2.	Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY) tarafından her yıl Türk dünyasından kültürel mirasını korumuş ve yaşatmaya devam eden bir şehir, Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilmektedir.	☐	☐
3.	Türk kültürünün çevre kültürlerden etkilenmeyen özgün bir yapısı vardır.	☐	☐
4.	Türkler, çevre kültürleri etkilememiştir.	☐	☐
5.	Türkler 9. yüzyıldan itibaren İslam'ı kabul etmeye başlarken diğer taraftan iklimi daha ılıman olan bölgelerde yerleşik hayata geçmeye başlamışlardır.	☐	☐
6.	İslamiyet öncesi Türk inanç sisteminin merkezinde Gök Tanrı (Kök Tengri) inancı vardı.	☐	☐
7.	Türkler, tarihsel süreçte sadece Göktürk yazısını kullanmışlardır.	☐	☐
8.	Türk kültürünün durağan bir yapısı vardır.	☐	☐
9.	Temelleri 12. yüzyılda atılmış olan Türk-İslam kültürü, 14. yüzyıldan itibaren Anadolu ve Balkan yarımadasında hâkim kültür hâline gelmiştir.	☐	☐
10.	Konargöçer Türk kültürü Arap ve Mezopotamya medeniyetlerinden izler taşır.	☐	☐

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun olan kavramları yerleştiriniz.

Türkistan

Türk kültürü

kültür ocağı

kültürel miras

Türk dünyası

kavimler göçü

kışlak

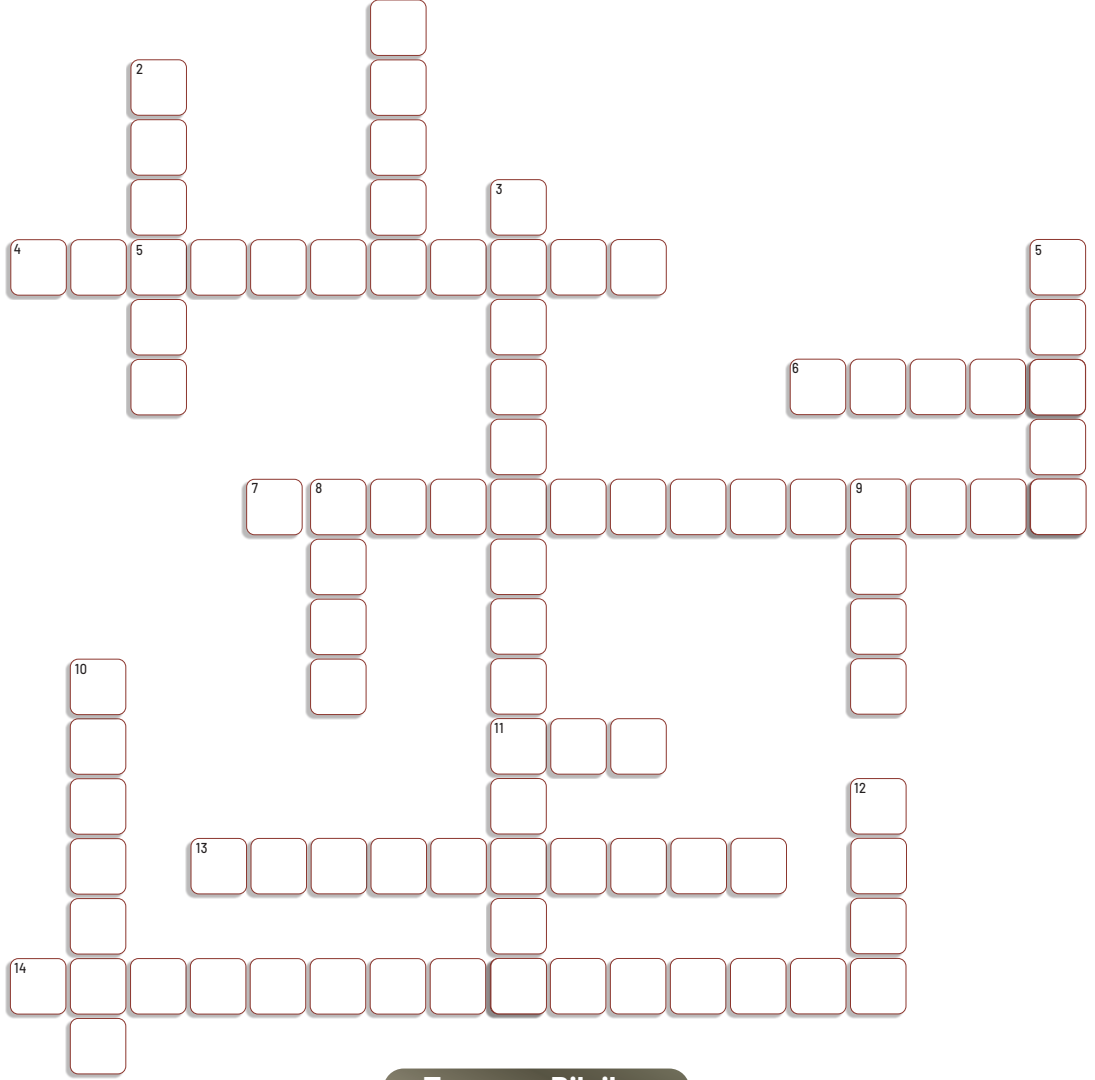
yaylak

kurgan

nevruz

- İlkbaharın başladığı 21 Mart yılbaşı olarak kabul edilir ve bu güne adı verilirdi.
- MS 4. yüzyılda Hunların Hazar Denizi'nin kuzeyinden Karadeniz'in kuzeyine ve Doğu Avrupa'ya göçüyle tetiklenen göç hareketi olarak adlandırılır.
- Türk topluluklarının tarihsel süreçler boyunca geliştirdiği, yaşadığı coğrafyalarda şekillenen, gelenek, görenek, dil, sanat, edebiyat, müzik, giyim, yemek kültürü ve değerler bütünü olarak adlandırılır.
- Bir kültürün doğduğu, ortaya çıktığı ve dünyaya yayıldığı yere adı verilir.
- Türk kültüründe hayvan sürülerini beslemek için kış aylarında kışların daha ılık geçtiği adı verilen alanlara göç edilirdi.
- Türk kültüründe hayvan sürülerini beslemek için yaz aylarında yazların daha serin geçtiği ve taze ot bulunan daha yüksek bölgelerdeki adı verilen alanlara göç ediliyordu.
- Türk kültür ve medeniyetinin yayıldığı ve yaşamaya devam ettiği bölgelere genel olarak adı verilmektedir.
- Türkler, öldükten sonra yaşamın devam ettiğine inanıyorlar, adını verdikleri büyük mezarlar inşa ederek ölümlerini atları ve özel eşyalarıyla gömüyorlardı.
- Geçmişten günümüze aktarılmış; bir toplumun tarihini, değerlerini, inançlarını, sanatını, geleneklerini ve diğer kültürel öğelerini temsil eden her türlü maddi ve manevi değerlere denir.
- Tarih boyunca Orta Asya bölgesi olarak adlandırılmıştır.

Ç. Aşağıdaki tanım ve bilgilere göre bulmacayı doldurunuz.

Tanım ve Bilgiler

1. 2014 yılında "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçilen Tataristan'daki şehir.
2. Türklerde 21 Mart tarihinin yeni yılın başlangıcı olarak kullanıldığı bir bayram olarak kabul edilen, çeşitli eğlencelerle kutlanan ve hâlâ devam eden bir gelenek.
3. 11. yüzyılda on beş yıl boyunca Türklerin yaşadığı coğrafyaları gezen, Türk dilini ve kültürünü detaylı şekilde ele alan Divânu Lugâti't-Türk eserinin yazarı, dönemin en önemli şahsiyetlerinden biri.
4. Türk kültür ve medeniyetinin yayıldığı ve yaşamaya devam ettiği bölgelere verilen isim.
5. 2022 yılında "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçilen Türkiye'deki şehir.
6. Türklerin işlemeciliğinde oldukça başarılı olduğu çekiç, örs ve üzengi gibi ürünlerin üretiminde kullanılan maden.
7. Türk kültürünün en önemli şahsiyetlerinden biri olan, fıkraları dilden dile anlatılan Türk mizah kültürünün simgesi olan bilge şahıs.
8. Aşkabat yakınlarında yapılan arkeolojik kazılarda MÖ. 4000-1000 yıllarına ait izlerin bulunduğu Türk kültürü.
9. 2020 yılında "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçilen Özbekistan'daki şehir.
10. Her yıl Türk dünyasından kültürel mirasını korumuş ve yaşatmaya devam eden bir şehri "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçen, Türk dünyasında kurulan ilk teşkilat olma özelliği taşıyan teşkilatın kısaltması.
11. Türk boylarında güvenliği sağlayan, akınlara ve savaş zamanı orduya katılan askerlere verilen isim.
12. 2016 yılında "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçilen Azerbaycan'daki şehir.
13. Aral Gölü yakınlarında yapılan arkeolojik kazılarda MÖ 3000 yıllarına ait izlerin bulunduğu Türk kültürü.
14. Türkistan'da İslamiyet'in yayılmasında büyük rolü olan, Orta Asya Türklerinin, dinî-tasavvufî hayatında geniş tesirler icra eden ve "Pîr-i Türkistan" diye anılan mutasavvıf-şair.

D. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. I. Platolar ve dağların olması
II. Denizlere uzak olması
III. Ilıman iklim koşullarının yaşanması
IV. Yağışların sürekli olması
V. Doğusunda geniş tarım arazilerinin var olması
Yukarıdaki bilgilerden hangileri Türklerin ilk anayurdu olan Orta Asya'nın coğrafi özelliklerindendir?
- A) I ve II
B) I, II ve III
C) I, III ve V
D) II, III ve IV
E) II, IV ve V
2. Türkler 10. yüzyıla kadar büyük oranda konargöçer yaşam tarzını sürdürmüştür.
Aşağıdakilerden hangisi "konargöçer kültürünün" Türklere kazandırdığı özelliklerden biri değildir?
- A) Özel mülkiyetin gelişmesi
B) Savaşçı kimliğe sahip olmaları
C) Mevsimsel göçlerin yaşanması
D) Bağımsızlıklarına düşkün olmaları
E) Farklı coğrafi koşullara uyum sağlayabilmeleri
3. Türkler ana yurtları olan Orta Asya'dan çeşitli sebeplerle göç etmişlerdir.
Aşağıdakilerden hangisi Türklerin çeşitli sebeplerle Orta Asya'dan göç etmesinin temel nedenlerinden biri değildir?
- A) Çin'in baskıları
B) Nüfusun çok artması
C) İslamiyet'i kabul etmeleri
D) Türk boyları arasındaki çatışmalar
E) İklim değişikliğiyle yaşanan kuraklaşma

4. Orta Asya Türk devletlerinde, yazılı olmayan "töre" adı verilen kurallara Hakan dahil olmak üzere herkes uymak zorundaydı.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Hükümdar tüm kararlarında bağımsızdır.
B) Töre her gücün üzerindedir.
C) Töre, halk meclisi tarafından hazırlanır.
D) Hükümdar, halk üzerinde her türlü hakka sahiptir.
E) Töre, Manihaizm dinine göre oluşturulmuştur.

5. **Aşağıdakilerden hangisi Orta Asya'da konargöçer Türk kültürünün gelişmesinin temel nedenlerinden biri değildir?**

- A) Coğrafi koşulların tarım yapmaya uygun olmaması
B) Doğal kaynakların yerleşik hayat için yeterli olmaması
C) Atın evcilleştirilmesiyle göç kabiliyetinin artması
D) Bozkırlarda ot varlığının yetersiz olması nedeniyle sürekli yeni otlak arama gereksinimi
E) Komşu ülkelerle ticareti artırma isteği

6. Türk tarihinin önemli eserlerinden biri olan Orhun Kitabeleri'nde Bilge Kağan'ın şu ifadelerinin olduğu tespit edilmiştir. Bilge Kağan: "Türk milletinin adı sanı yok olmasın diye gece uyumadım, gündüz oturmadım. Aç milleti doyurdum, çıplak milleti giydirdim. Fakir milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım. Dört bir tarafa ordu sevk ettim. Devletimi değerli kıldım."

Bilge Kağan'ın söylediklerinden yola çıkarak Türk hükümdarının başlıca görevleri arasında hangisinin olduğu söylenemez?

- A) Sosyal devlet olmak
B) Ekonomik olarak halkın refahını sağlamak
C) Devleti ve milleti korumak için ordu kurmak
D) Devletin sınırlarını genişletmek
E) İbadethaneler yapmak

7. Aşağıdakilerden hangisi konargöçer Türk kültürünün özelliklerinden biri değildir?

- A) Akraba evliliği yaygın bir gelenektir.
- B) 21 Mart gündönümü yeni yılın başlangıcı kabul edilirdi.
- C) Türkler demir ve altın gibi madenlerin işlemeciliğinde ileriye.
- D) Ak, kara, gök ve kırmızı renkleri aynı zamanda coğrafi unsurların konumlarını belirtmek için de kullanılırdı.
- E) Önemli kişiler öldüğünde atları ve özel eşyalarıyla beraber kurgan adı verilen büyük mezarlara gömülürdü.

8. Eski Türklerde kadınlara önem verilirdi. Kadınlar zaman zaman yönetimde de söz sahibiydi. Hakanlar eşlerine birçok konuda danışırdı.

Aşağıdakilerden hangisi kadınların siyasi yetkilere sahip olduğunu gösteren kanıtlardan biridir?

- A) Hükümdarın seferde olduğu sırada, elçi kabul edebilmesi
- B) Kadınların savaşabilme özelliğine sahip olması
- C) Ana baba soyunun değerce birbirine eşit tutulması
- D) Sosyal etkinliklerde kadınların ön planda yer alması
- E) Ailede mal ve mülkün ortak olması

9. Dünyanın çeşitli ülkelerinden Türkologlar ve tarihçilerin araştırmaları ve yapılan arkeolojik kazılarda Türk kültür ve medeniyetine ait olduğu belirlenen en eski bulguların Türkistan'ın çeşitli bölgelerinde olduğu tespit edilmiştir. Türkistan ve çevresinde Türklerin atalarına ait bulguların elde edildiği arkeolojik kazı alanlarında birçok kültüre ait izlere rastlanmıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Türk kültürü yerleşik bir kültürdür.
- B) Türklerin ana yurdu Orta Asya'dır.
- C) Türk kültürü dünyanın en eski kültürüdür.
- D) Türk kültürü denizci özellikler gösterir.
- E) Türk kültürü başka medeniyetlerle etkileşime girmemiştir.

10. Anadolu ve Balkanlarda kendine has şehirleri, kapalı çarşıları, kervansarayları, camileri, hanları, hammamları, köprüleri, vakıf ve imaretleriyle kendine has bir mimari tarzı ortaya çıkarmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi 16. yüzyılda yaşayan, eserleriyle Türk mimarisini zirveye çıkarmış dünyaca ünlü mimari dehadır?

- A) Mimar Arif
- B) Mimar Kemaleddin
- C) Mimar Yusuf
- D) Mimar Sinan
- E) Mimar Selim

11. İslam'ın da etkisiyle Türk-İslam dünyasında 20. yüzyıla kadar Arap alfabesi kullanılmıştır. Devlet ve toplum hayatında yazının kullanımının artmasıyla yazılı edebiyat hızla gelişmiştir. Kaşgarlı Mahmut, Yusuf Has Hacı, Yüknükli Edip Ahmet gibi yazar ve düşünürler, Türklerin İslamiyet'i kabul ettiği ilk dönemlerin başlıca yazılı edebiyat eserlerini oluşturmuşlardır.

Aşağıdakilerden hangisi Türk kültürünün yazılı edebiyatının ilk eserlerinden biri değildir?

- A) Divan-ı Hikmet
- B) Kutadgu Bilig
- C) Oğuz Kağan Destanı
- D) Atabetü'l Hakayık
- E) Divanu Lügati't-Türk

12. Türk dünyasında kurulan ilk iş birliği teşkilatı olan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı TÜRKSOY her yıl Türk dünyasından kültürel mirasını korumuş ve yaşatmaya devam eden bir şehri "Türk Dünyası Kültür Başkenti" olarak seçmekte ve bu şehirde çeşitli kültürel etkinlikler düzenlemektedir.

Aşağıdaki şehirlerden hangisi 2024 yılında TÜRKSOY tarafından Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak seçilmiştir?

- A) Hiva (Özbekistan)
- B) Şeki (Azerbaycan)
- C) Bursa (Türkiye)
- D) Kazan (Tataristan)
- E) Anav (Türkmenistan)

13. Kültür, bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin bütünüdür.

Aşağıdakilerden hangisi tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkan Türk kültürünün özelliklerinden değildir?

- A) Karasal iklim özelliklerinin baskın olması
- B) Farklı kültürlerle etkileşime kapalı olması
- C) Sosyal bağların ve toplumsal dayanışmanın kuvvetli olması
- D) Hem konargöçer hem yerleşik kültür özellikleri ta ması
- E) Coğrafi koşullara kolay uyum sağlaması

14. Dünyanın en zengin kültürlerinden biri olan Türk-İslam kültürü; kısmen konar-göçer Türk kültüründen kısmen de tarihsel süreçte etkileşim içinde olduğu, aynı coğrafyada beraber yaşadığı veya komşusu olduğu kültürlerden izler taşır.

Aşağıdaki kültürlerden hangisi Türk-İslam kültürü ile daha az etkileşim h linde olmuştur?

- A) Arap Kültürü
- B) Hint Kültürü
- C) Yunan Kültürü
- D) İskandinav Kültürü
- E) Mezopotamya Kültürü

15. Türk kültürünün tarih  süreç içinde coğrafi olarak yayılma alanı en geniş olan bölge hangisidir?

- A) Orta Asya
- B) Kuzey Afrika
- C) Anadolu
- D) Avrupa
- E) Orta Doğu

16. Türk Devletleri Teşkilatı (Eski adıyla Türk Dili Konu an  lkeler İşbirliği Konseyi- Türk Konseyi), Türk devletleri arasında kapsamlı iş birliğini teşvik etmek amacıyla uluslararası bir örgüt olarak 2009 yılında kurulmuştur.

Aşağıdaki ülkelerden hangisi Türk Devletleri Teşkilatı'nın kurucu üyelerinden biri değildir?

- A) Azerbaycan
- B) Kazakistan
- C) Kırgızistan
- D) Türkiye
- E) Özbekistan

17. Türklerin Batı'ya doğru g  leri sonucunda hangi kültür alanı üzerinde daha belirgin etkileri olmuştur?

- A) Hindistan
- B) Orta Doğu
- C) Avrupa
- D) Kuzey Afrika
- E) Sibirya

18. Aşağıdakilerden hangisi, Türk kültürünün Orta Asya'dan Avrupa'ya doğru yayılma sürecindeki olaylardan bir değildir?

- A) İslamiyet'in kabul 
- B) Göktürk devletinin kurulu u
- C) Yerleşik hayata geçiş
- D) İstanbul'un fethi
- E) Anadolu ve Balkanlarda Türk-İslam kültürünün hâkim olması

CEVAP ANAHTARI

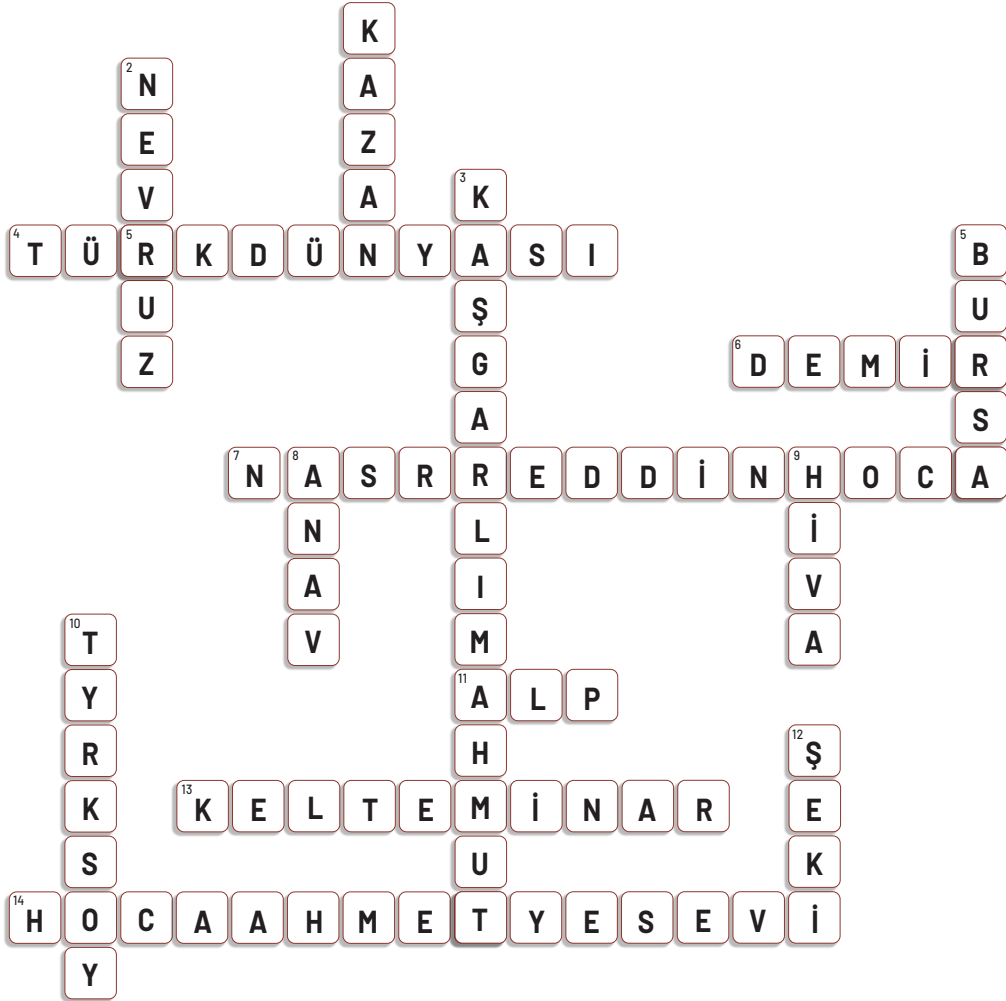
B. Doğru-yanlış sorularının cevapları:

1. Doğru	2. Doğru	3. Yanlış	4. Yanlış	5. Doğru	6. Doğru	7. Yanlış	8. Yanlış	9. Doğru	10. Yanlış
----------	----------	-----------	-----------	----------	----------	-----------	-----------	----------	------------

C. Boşluk doldurma sorularının cevapları:

1. nevruz	2. kavimler göçü	3. Türk kültürü	4. kültür ocağı	5. kışlak
6. yaylak	7. Türk Dünyası	8. kurgan	9. kültürel miras	10. Türkistan

Ç. Bulmacanın cevapları:

D. Çoktan seçmeli soruların cevapları:

1. A	2. A	3. C	4. B	5. E	6. E	7. A	8. A	9. B	10. D
11. C	12. E	13. B	14. D	15. A	16. E	17. C	18. B		